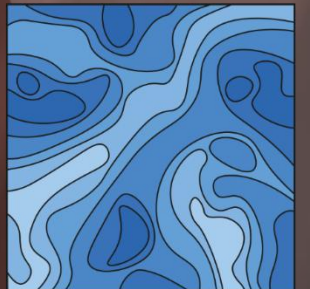

10 jaar EE-Index

Utrecht University

School of Economics

ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEM
OBSERVATORY

Programma – 10 jaar EE-Index

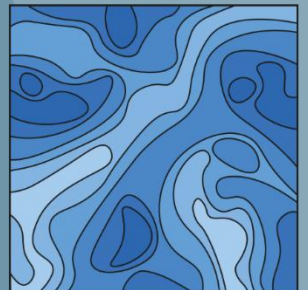
Tien jaar inzicht in regionale ecosystemen

15.30	Welkom	Jan Peter van den Toren (Birch)
15.45	Lancering EE Index 2026	Erik Stam (UU), Tom Hendricksen (Birch)
16.15	Ervaringen uit de praktijk	Chantal Dietvorst-ten Tije (BOM)
16.35	<i>Korte break</i>	
16.45	Tien jaar ecosystemen	Anne-Wil Lucas (CEW)
17.00	Afsluiting	Jan Peter van den Toren & Erik Stam
17.15	Netwerk & drankje	

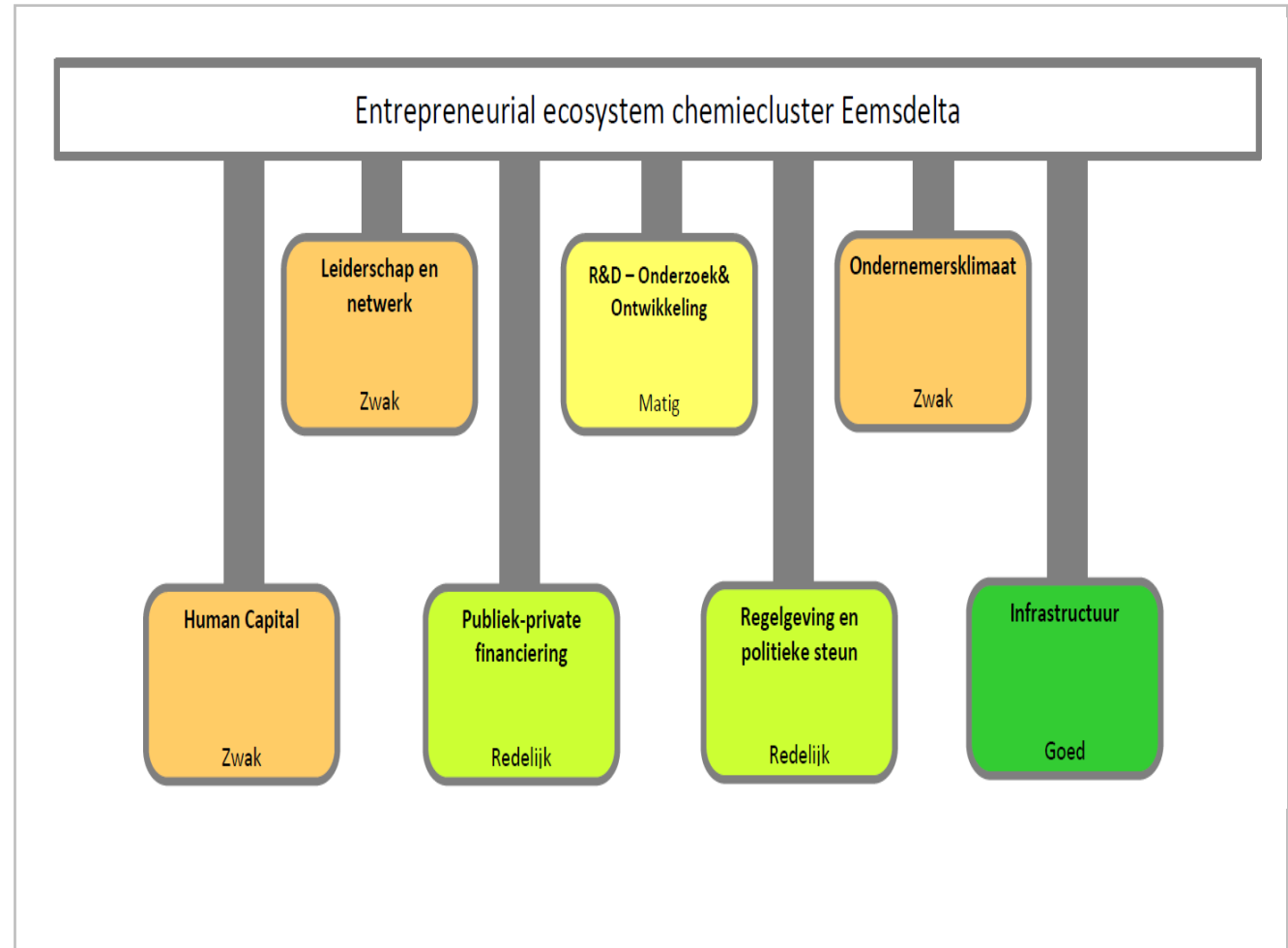
Utrecht University

School of Economics

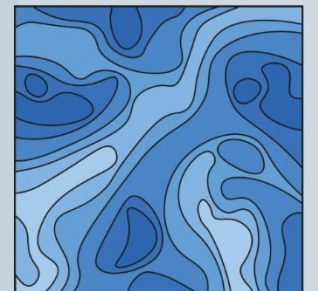
ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEM
OBSERVATORY

Hoe het begon

Birch

ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEM
OBSERVATORY

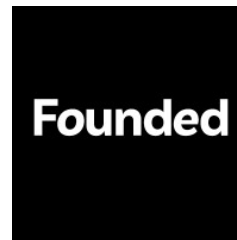
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

BRAVENTURE

provincie :: Utrecht

OECD Studies on SMEs and Entrepreneurship

Entrepreneurial Ecosystem Diagnostics

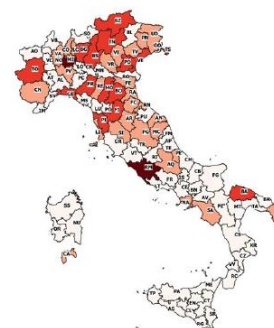

techleap.nl

Gli ecosistemi imprenditoriali Italiani:
Un'analisi comparativa a livello provinciale¹

Leonardo Mazzoni, Massimo Riccaboni, Erik Stam

Regionale
Ontwikkelings
Maatschappijen

Search the Site

ESMEE – Enabling Societal Missions through Entrepreneurial
Ecosystems

Welcome to the ESMEE project website – a research
initiative working towards **improving regional**
conditions for sustainable entrepreneurship.

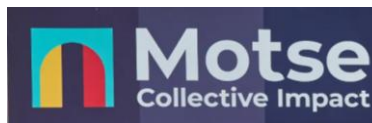
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Startup Ethiopia
Dream | Plan | Act

INNOVATE
RWANDA

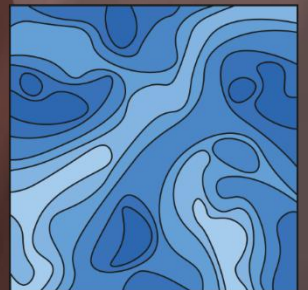
Utrecht University

School of Economics

EE-Index 2026

- Inleiding 5 minuten
- Entrepreneurial Ecosystem Index 2026 15 minuten
- 10 jaar inzicht in regionale ecoystemen 5 minuten
- Vragen en in gesprek 5 minuten

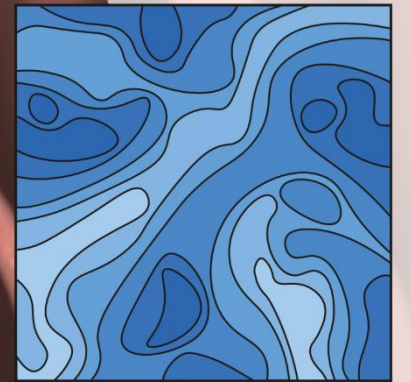

Utrecht University

School of Economics

Birch

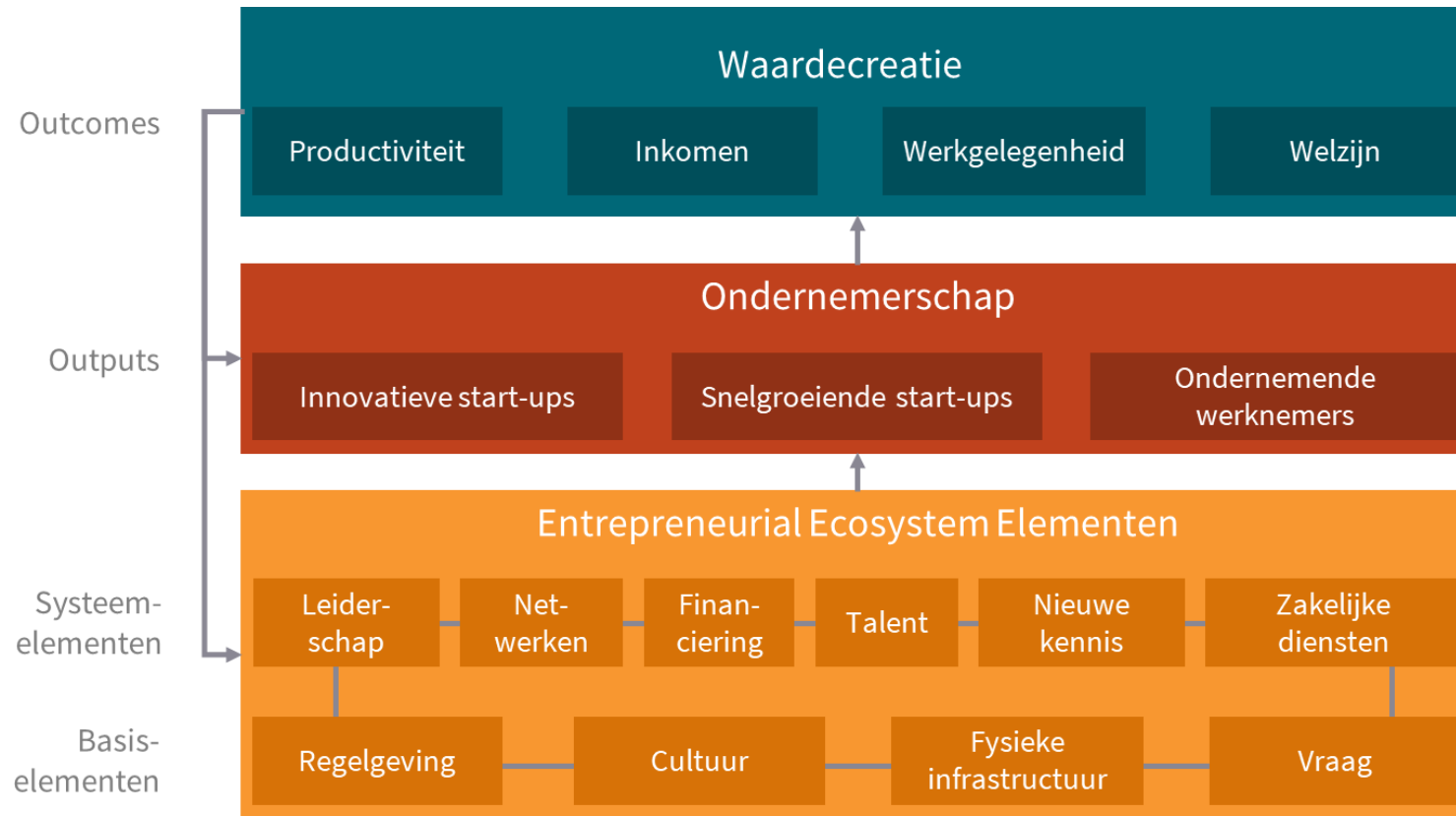
Entrepreneurial Ecosystem-benadering

**ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEM
OBSERVATORY**

Entrepreneurial Ecosystem Benadering

Model van ecosystemen

Entrepreneurial Ecosystem Benadering

De berekening achter de *Entrepreneurial Ecosystem Index*

- De EE-Index schetst voor elke COROP-regio in Nederland een beeld van de verschillende systeemelementen en randvoorwaarden in hun ecosysteem
- Kwantitatieve indicatoren op basis van het Nederlandse gemiddelde
- Toekenning van cijfers: 10 variabelen rondom het Nederlands gemiddelde
- Herkomst van data: COROP niveau waar het kan, provinciaal waar het moet
- In deze editie: update voor kennis
- De empirische indicatoren: indicator en indicatie

Methode

Empirische indicatoren voor elementen van ecosystemen voor ondernemerschap

Elementen	Beschrijving	Empirische indicator(en)	Bronnen
Leiderschap	Leiderschap die richting geeft aan collectieve actie.	Aantal penvoerende organisaties met een innovatieproject (Horizon Europe & Nederlandse innovatieprojecten) gevestigd in de regio per 1.000 bedrijven, gemiddelde over afgelopen 3 jaar.	Rijkdienst voor ondernemend Nederland (RVO) (2022-2024)* & CORDIS (2023-2025)
Netwerken	Verbondenheid van bedrijven in kennisnetwerken.	Aantal verbonden bedrijven per 1.000 bedrijven in innovatieprojecten (H2020 & Horizon Europe), gemiddelde over afgelopen 3 jaar.	CORDIS (2023-2025)
Financiering	De toevoer en toegankelijkheid van kapitaal voor financiering nieuwe ondernemingen.	Intensiteit (gemiddelde investering per bedrijf) en prevalentie (aantal bedrijven die investering ontvangen per 1.000 bedrijven) op provincieniveau, gemiddelde over afgelopen 3 jaar.	Nederlandse Vereniging Participatiemaatschappijen (NVP) (2023-2025)
Kennis	Investerings in nieuwe kennis.	Intensiteit (private investeringen als aandeel BRP), prevalentie (aantal bedrijven die investering doen per 1.000 bedrijven) van investering in loonkosten en machines voor R&D en privaat R&D personeel als aandeel van de beroepsbevolking.	RVO & CBS (2023)
Talent	Het aandeel mensen met veel menselijk kapitaal door opleiding.	Percentage hoogopgeleiden van de totale bevolking.	Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2025)
Diensten	De toevoer en toegankelijkheid van diensten.	Percentage van bedrijfsvestigingen in de zakelijke dienstverlening.	Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2025)
Formele instituties	De kwaliteit en efficiëntie van governance.	Vier componenten: corruptie, rechtsstaat, overheidseffectiviteit en verantwoording, in genormaliseerde score op provincieniveau.	Quality of Government Survey (2022); Regional Competitiveness Index (RCI) 2.0 (2022)
Infrastructuur	Fysieke infrastructuur en positie van de regio.	Afstand tot hoofdweg (CBS), afstand tot treinstation (CBS), bereikbaarheid via spoor en weg (aantal personen binnen 90 minuten rijden of 120 km radius) en toegang tot vluchten (aantal passagiersvluchten binnen 90 minuten rijden).	Regional Competitiveness Index (RCI) 2022 & CBS (2024)
Vraag	Potentiële bestedingsruimte en vraag uit de markt.	Bruto regionaal product per hoofd van de bevolking.	Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2024)
Ondernemerscultuur	Waardering van ondernemerschap in de regio.	Nieuwe bedrijven opgericht per 1.000 inwoners.	Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2025)

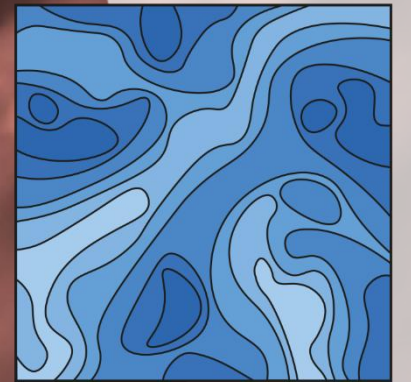

Utrecht University

School of Economics

Resultaten Entrepreneurial Ecosystem Index 2026

**ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEM
OBSERVATORY**

De ranglijst 2026!

Weinig dynamiek in de top 10 en véél verschuivingen in het 'rechterrijtje'

- In de top 15 ecosystemen valt stabiliteit op
- Groot-Amsterdam terug in de top drie ten koste van Aggl. Leiden
- Veluwe de grote daler bij de top 10, Utrecht en Twente profiteren
- Dynamiek is groot in het 'rechterrijtje'
- Zeeuwse regio's en Midden-Limburg klimmen flink terwijl een aantal Noord-Nederlandse regio's dalen

Entrepreneurial Ecosystem Index ranglijst: stadsregio's naar sterkte van ecosysteem voor ondernemerschap; 2026

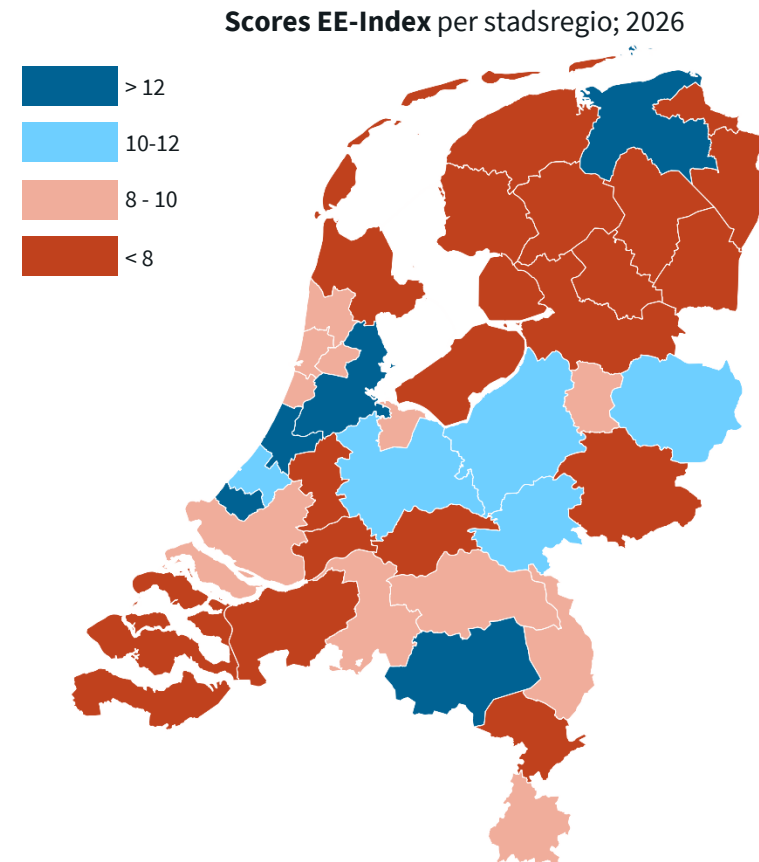
1. (-) Delft en Westland	21. (-) Noord-Limburg
2. (-) Zuidoost-Noord-Brabant	22. (↑1) West-Noord-Brabant
3. (↑1) Groot-Amsterdam	23. (↑1) Kop van Noord-Holland
4. (↓1) Aggl. Leiden en Bollenstreek	24. (↑5) Midden-Limburg
5. (-) Overig Groningen	25. (↓3) Zuidoost-Zuid-Holland
6. (↑1) Utrecht	26. (-) Flevoland
7. (↑1) Twente	27. (↑1) Zuidwest-Gelderland
8. (↓2) Veluwe	28. (↓3) Oost-Zuid-Holland
9. (-) Arnhem/Nijmegen	29. (↓2) Achterhoek
10. (-) Agglomeratie 's-Gravenhage	30. (↑1) Noord-Overijssel
11. (-) Zuid-Limburg	31. (↑6) Overig Zeeland
12. (-) Het Gooi en Vechtstreek	32. (-) Delfzijl en omgeving
13. (-) Agglomeratie Haarlem	33. (↓3) Zuidoost-Friesland
14. (-) Groot-Rijnmond	34. (↓1) Zuidwest-Friesland
15. (↑4) Alkmaar en omgeving	35. (↑5) Zeeuws-Vlaanderen
16. (↓1) Zuidwest-Overijssel	36. (↓1) Zuidwest-Drenthe
17. (↓1) Noordoost-Noord-Brabant	37. (↓1) Noord-Drenthe
18. (↓1) IJmond	38. (↑1) Oost-Groningen
19. (↑1) Midden-Noord-Brabant	39. (↓5) Noord-Friesland
20. (↓2) Zaanstreek	40. (↓2) Zuidoost-Drenthe

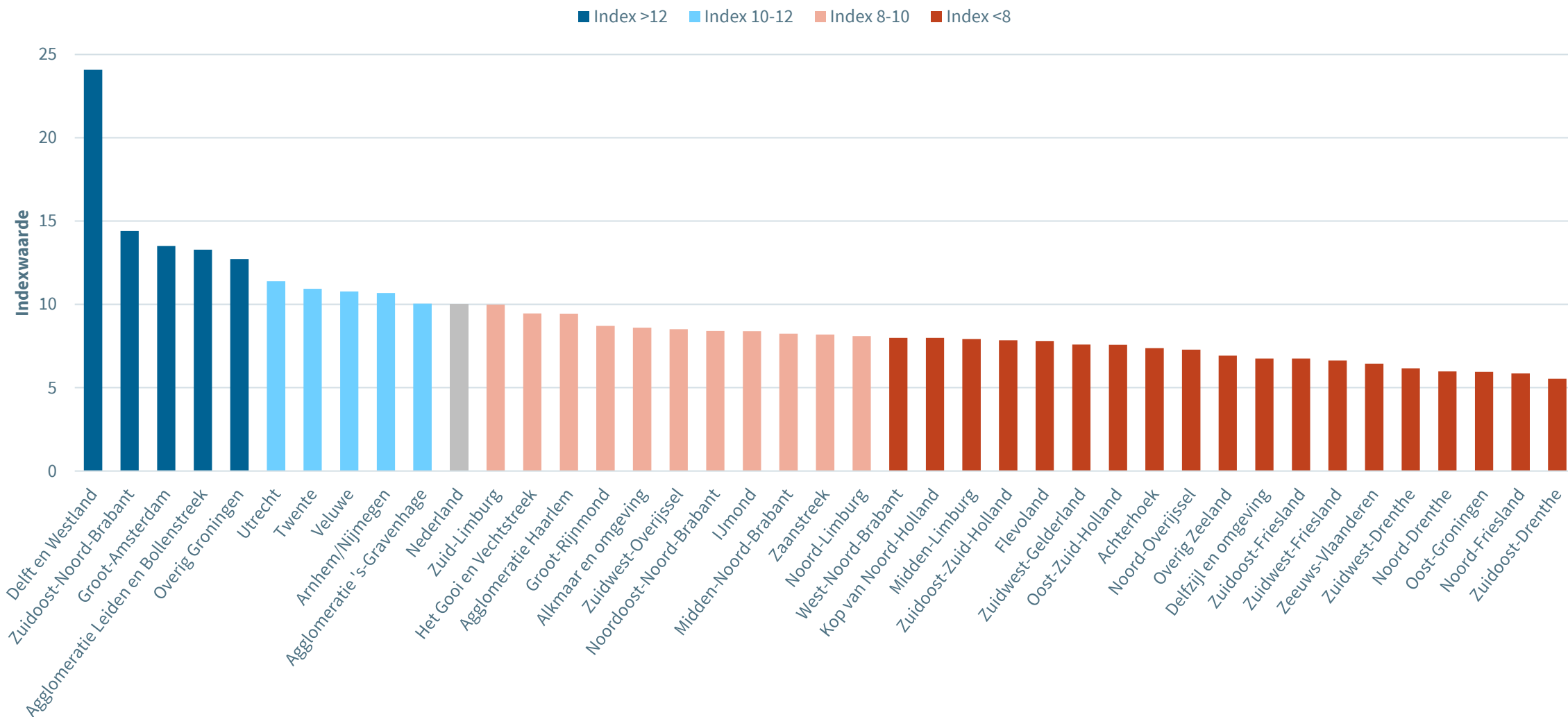
Entrepreneurial Ecosystem Index voor stadsregio's

Variatie in regionale ecosysteemscores blijft consistent

- Delft en Westland is wederom het sterkste ecosysteem terwijl Groningen steeds dichterbij de top vier ecosystemen aansluit
- 10 van de 40 regio's scoren boven het Nederlands gemiddelde
- Niet enkel Randstad versus de rest: óók buiten de Randstad sterk presterende ecosystemen
- Regio's zonder kennisinstellingen scoren zwakker dan regio's met kennisinstelling
- Groot-Rijnmond en Midden-Brabant vallen hierbij specifiek op
- Rol van technische universiteiten en UMC's

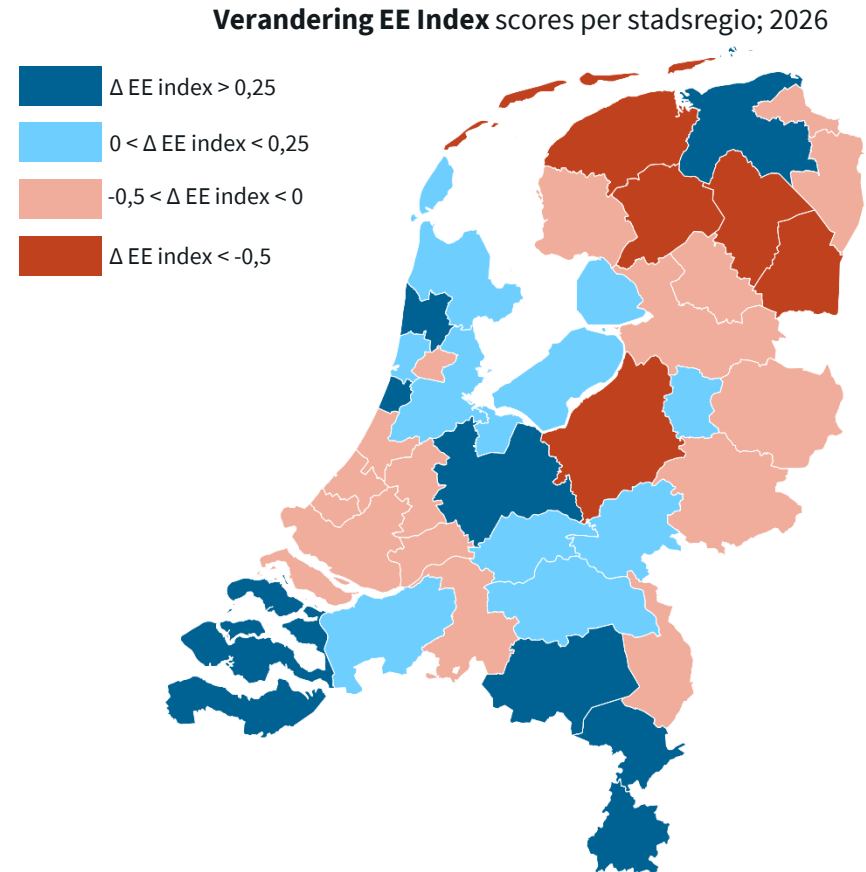
Ranglijst EE-Index 2026

Verandering Entrepreneurial Ecosystem Index voor stadsregio's

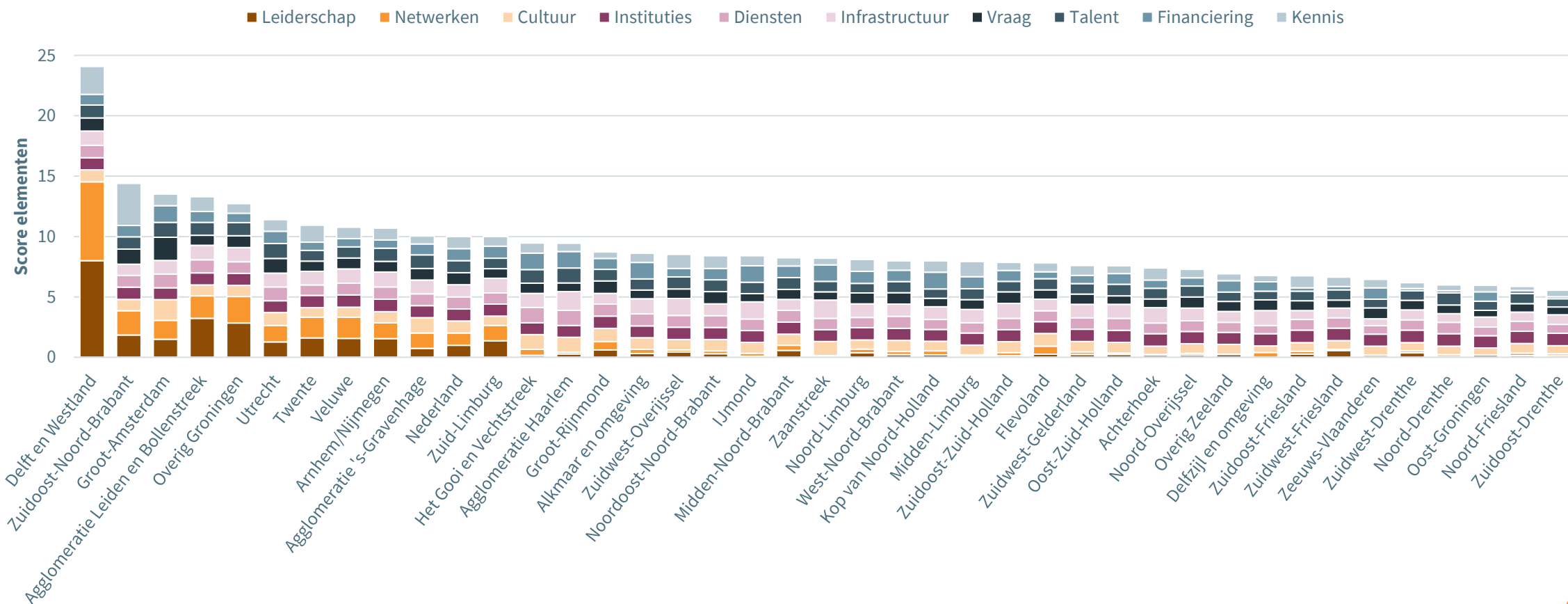
Brede versterking van ecosystemen blijft consistent met vorige meting

- Bijna de helft van de Nederlandse ecosystemen is versterkt
- Op provinciaal vlak vallen Zeeland, Limburg, Noord-Holland en Utrecht in positieve zin op
- Brainport versterkt zijn positie en stadsregio Groningen zet opwaartse lijn voort
- Zuid-Holland en het Noordoosten van Nederland herbergen de meeste regio's met een verzwakking
- Van de top ecosystemen is op score-niveau de Veluwe de grootste daler
- Grootste dalers in absolute zin zijn drie Noord-Nederlandse regio's

Ranglijst EE-Index 2026

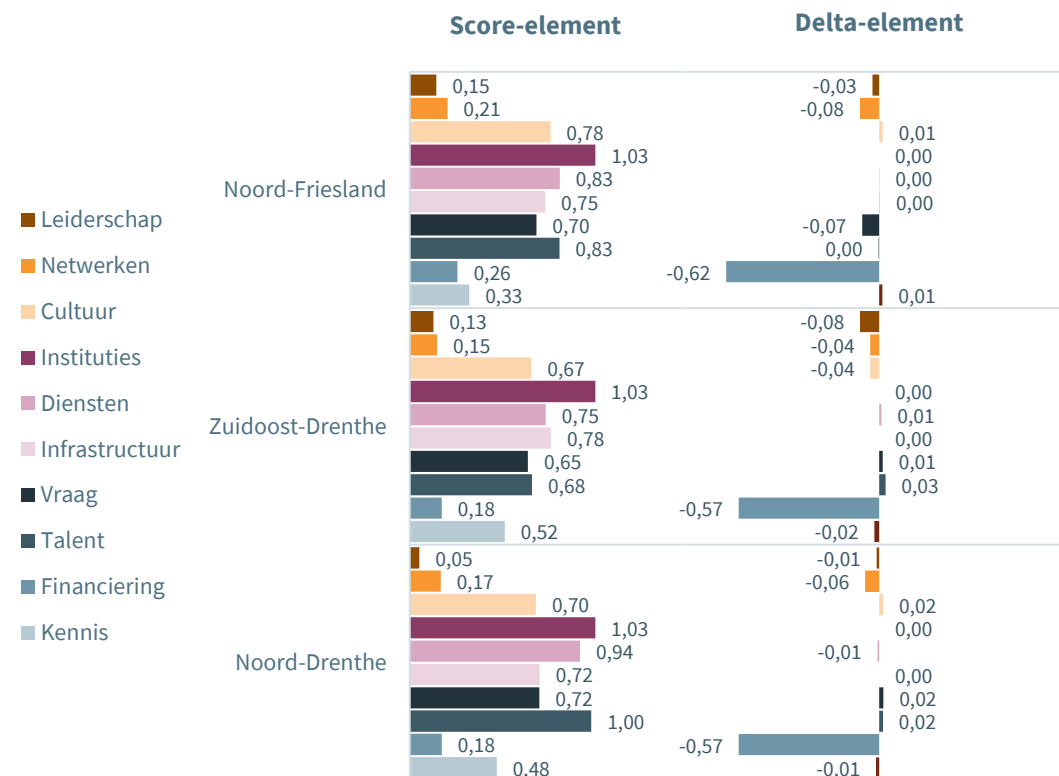
Leiderschap, netwerken, financiering en kennis drijven verschil tussen regio's aan

Verdieping: de drie grootste dalers

Financiering is de drijfveer van de grootste verzwakkingen

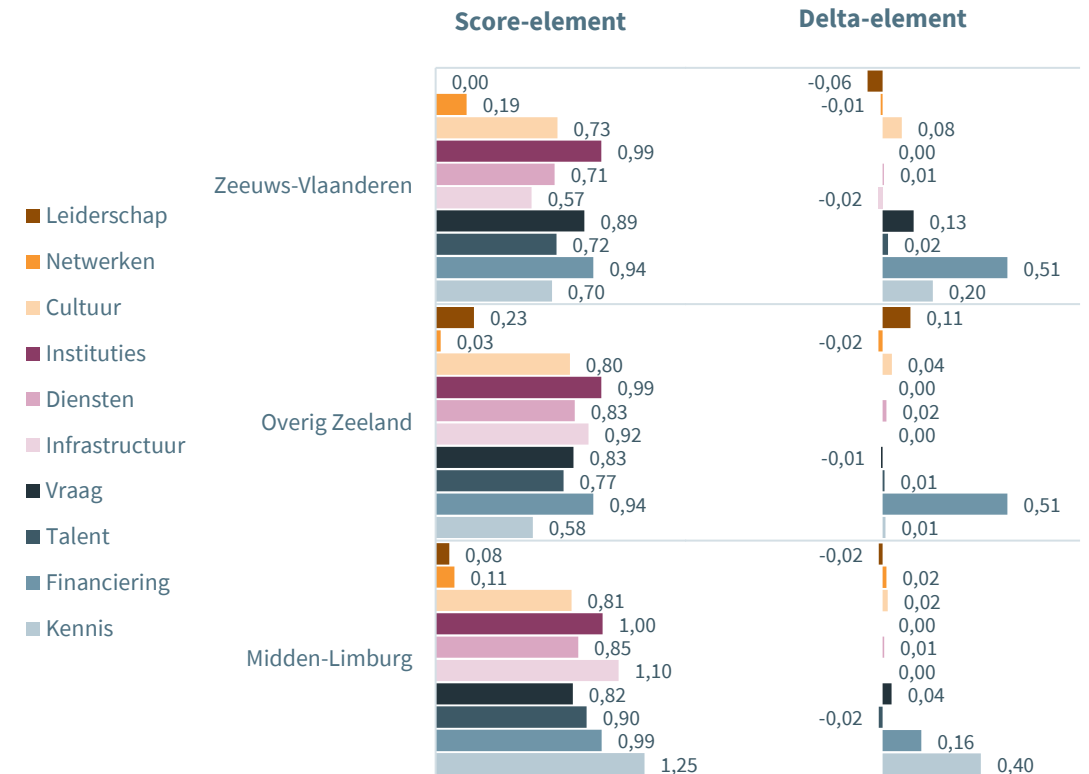
- Drie Noord-Nederlandse regio's dalen het hardst
- Financiering doorslaggevend in de verzwakking van de drie grootste dalers
- Aantal kleine veranderingen op meerdere elementen verzwakken deze ecosystemen verder
- Uitdaging voor regio's waar privaat kapitaal lastig te mobiliseren is

Verdieping: de drie grootste stijgers

Financiering en kennis meest bepalend voor de stijging

- Twee Zweeuwse regio's en Midden-Limburg de grootste stijgers
- Financiering en kennis doorslaggevende factor
- Kleine veranderingen op overige elementen
- Door deze ontwikkelingen versterken elementen in deze ecosystemen; in niet elke geval is het element nu "sterk"

Verdieping: innovatieve hotspots

Sterke ecosystemen met verschillende karakteristieken

- Beide ecosystemen zijn sterk op de kennisgedreven componenten van Leiderschap en Netwerken en een sterke regionale vraag.
- Regio's met een innovatief karakter; maar verschillen in hoe dit manifesteert
- Brainport is de R&D motor van Nederland en draait om een sterke speler
- Groot-Amsterdam is een sterk allround ecosysteem (8 sterke elementen) met veel jong ondernemerschap

Scores van EE-Index-elementen voor stadsregio's Amsterdam & Brainport

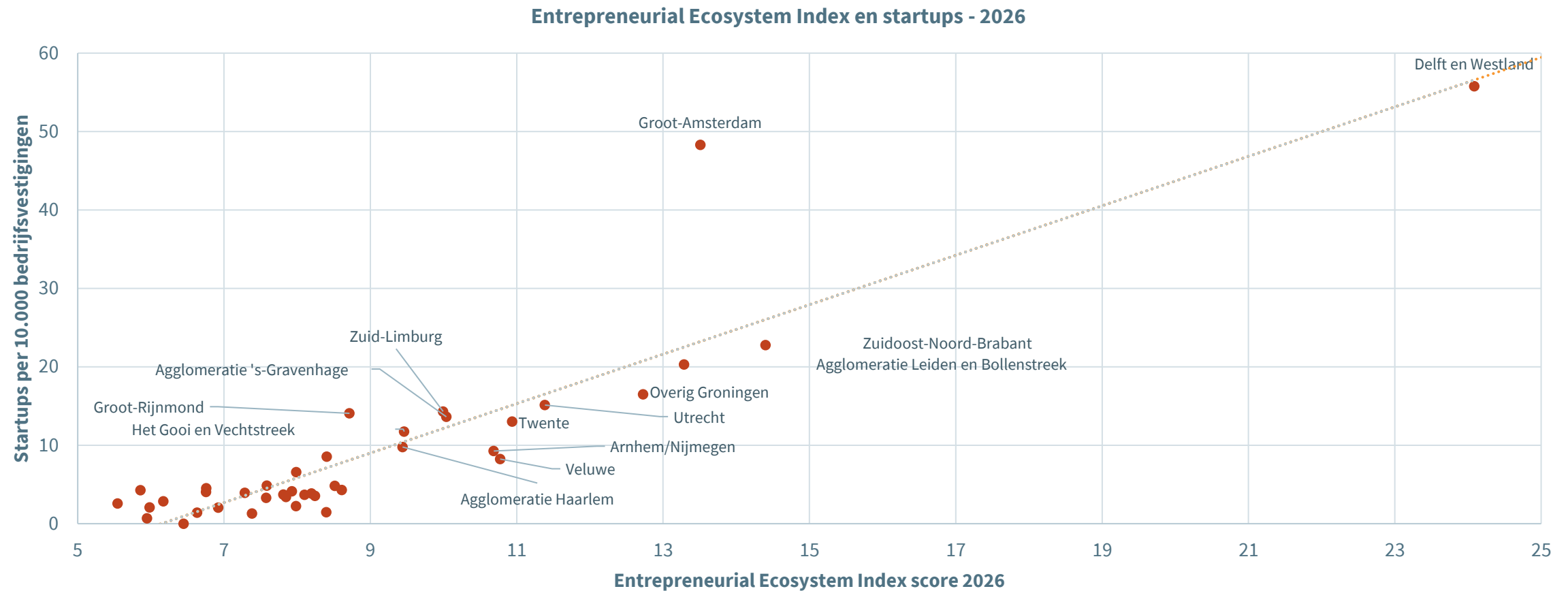
Element	Groot-Amsterdam	Δ	Zuidoost-Noord-Brabant	Δ
Leiderschap	1,48	0,05	1,83	0,15
Netwerken	1,57	0,05	2,02	0,12
Cultuur	1,71	0,02	0,94	0,03
Instituties	0,97	0,00	1,00	0,00
Diensten	1,14	-0,01	0,99	0,00
Infrastructuur	1,14	0,00	0,92	0,00
Vraag	1,90	0,00	1,24	0,01
Talent	1,25	-0,01	1,02	-0,01
Financiering	1,37	0,10	0,95	-0,03
Kennis	0,96	0,05	3,48	0,10
Totale Score	13,51	0,23	14,40	0,39
Regio ranking	3 ^e van 40		2 ^e van 40	

Noot: delta is gebaseerd op de verandering tussen de metingen van 2025 en 2026.

Ecosystemen en startups

Sterke relatie tussen prevalentie startups en kwaliteit van het ecosysteem

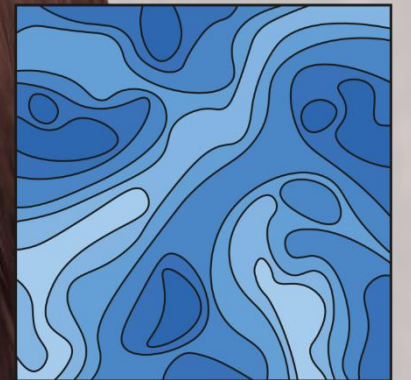

Utrecht University

School of Economics

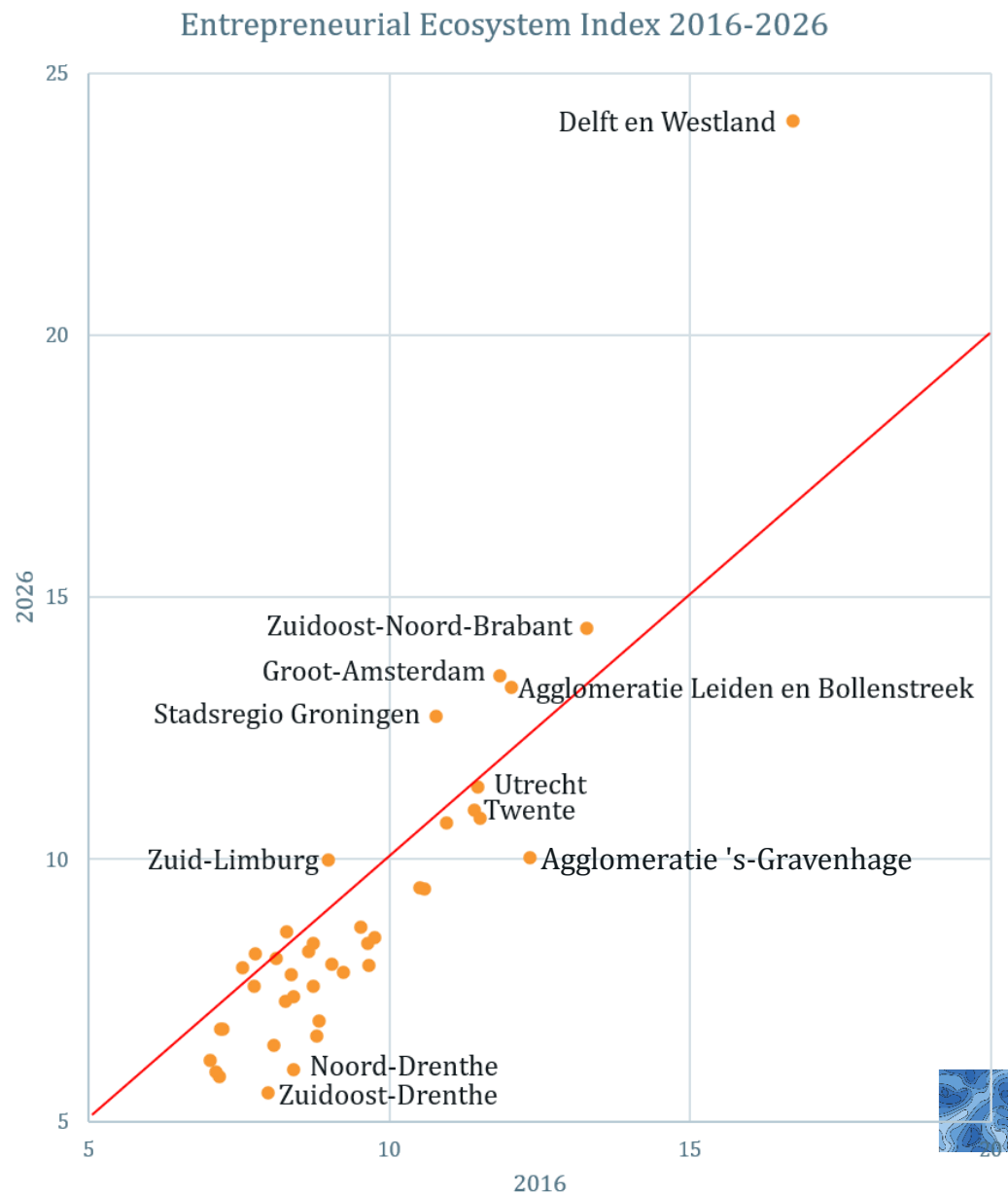

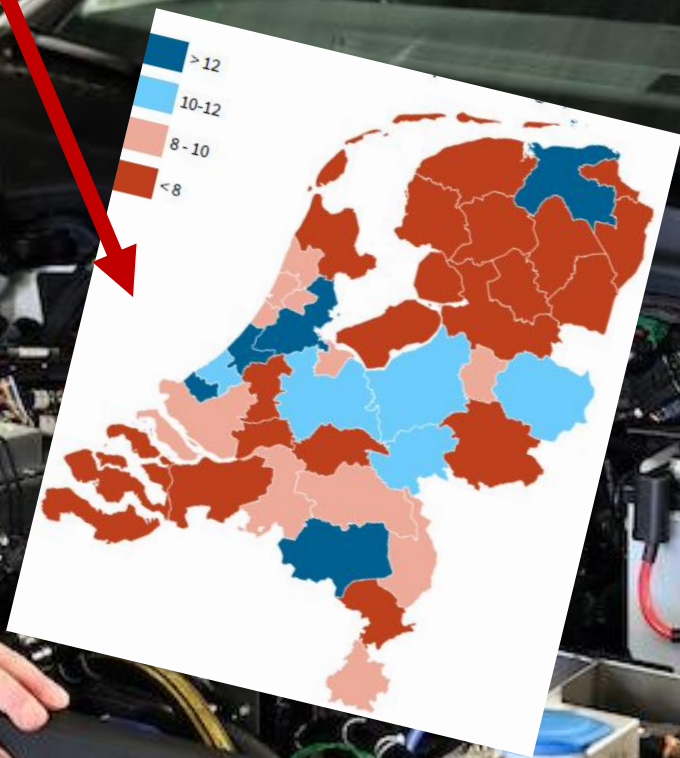
10 jaar inzicht in regionale ecosystemen

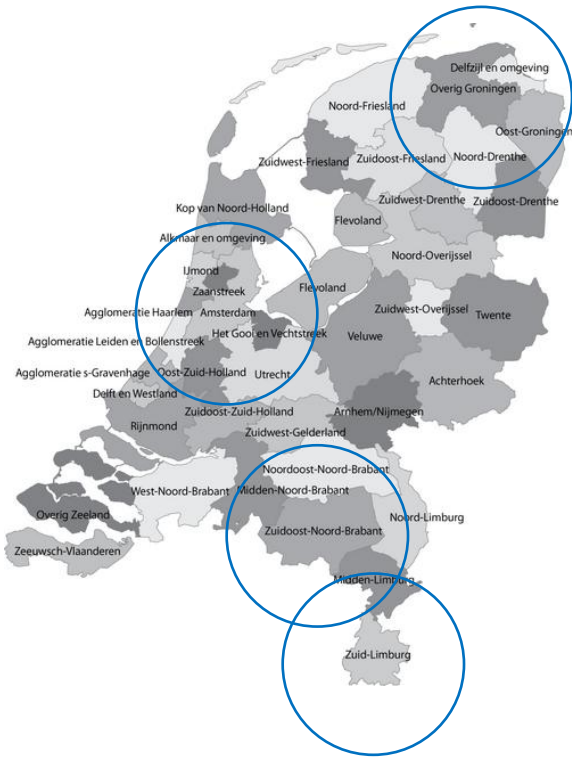
**ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEM
OBSERVATORY**

Ogenschijnlijk stabiliteit....

Afzonderlijke elementen veranderen wel

	Instituties	Cultuur	Infrastructuur	Vraag	Financiering	Talent	Kennis	Diensten	Netwerken	Leiderschap
2016	1,03	0,88	1,01	1,21	0,52	1,16	0,87	0,98	1,34	1,76
2026	1,01	0,92	1,19	0,98	0,78	1,09	0,80	0,95	2,19	2,84

	Instituties	Cultuur	Infrastructuur	Vraag	Financiering	Talent	Kennis	Diensten	Netwerken	Leiderschap
2016	0,94	1,83	1,26	1,85	1,19	1,36	0,92	1,22	0,55	0,73
2026	0,97	1,71	1,14	1,90	1,37	1,25	0,96	1,14	1,57	1,48

	Instituties	Cultuur	Infrastructuur	Vraag	Financiering	Talent	Kennis	Diensten	Netwerken	Leiderschap
2016	0,96	0,95	1,17	1,19	0,90	1,01	2,17	0,95	1,97	2,01
2026	1,00	0,94	0,92	1,24	0,95	1,02	3,48	0,99	2,02	1,83

	Instituties	Cultuur	Infrastructuur	Vraag	Financiering	Talent	Kennis	Diensten	Netwerken	Leiderschap
2016	0,99	0,70	1,45	0,87	0,59	0,89	1,23	0,96	0,56	0,75
2026	1,00	0,78	1,22	0,78	0,99	0,87	0,80	0,91	1,27	1,36

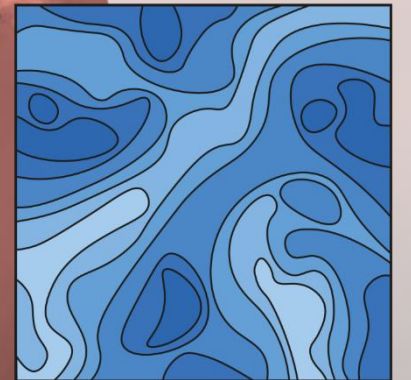

Utrecht University

School of Economics

Birch

In gesprek

**ENTREPRENEURIAL
ECOSYSTEM
OBSERVATORY**

Home > Cursusaanbod

Masterclasses Entrepreneurial Ecosystems

Algemeen

Programma

Data & locatie

Docenten

Vragen

Aanmelden

In het kort

- ✓ Leer ecosysteemstrategie ontwikkelen én uitvoeren
- ✓ Werk aan je eigen casus met academische begeleiding
- ✓ Combineer wetenschap met praktijk uit topregio's
- ✓ Met experts als Erik Stam en internationale gastdocenten
- ✓ Voor professionals die regionale welvaart willen versterken

Waar gaan de masterclasses over?

Ondernemerschap bloeit niet in isolatie. Het succes van nieuwe initiatieven hangt sterk af van het ecosysteem waarin ze ontstaan. Factoren zoals samenwerking, beleid, kennis en infrastructuur spelen een cruciale rol. In de Masterclasses Entrepreneurial Ecosystems onderzoek je hoe je deze condities versterkt en hoe je samen met relevante stakeholders productief ondernemerschap stimuleert in jouw regio.

Je werkt tijdens de masterclasses aan je eigen casus en krijgt praktische tools om beleid te ontwerpen, uit te voeren en te evalueren.

IK HEB INTERESSE

 Certificaat

 €3.150 (prijs onder voorbehoud)

 Lessen in Nederlands

Locatie
Utrecht

Start
Begin 2027

Duur
4 bijeenkomsten

<https://professionals.uu.nl/nl/cursus/entrepreneurial-ecosystems>